

Oponentský posudek diplomové práce

Diplomant: Václav Peš

Téma diplomové práce: Institut služebností v římském právu a v aktuálním českém právu

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Miroslav Černý, Ph.D., JU.D.

Oponent diplomové práce: JUDr. Jan Šejdl, Ph.D.

Diplomant si zvolil téma, které je svým záběrem poměrně široké, a tak nutně v sobě implikuje určitou míru zúžení tak, aby diplomová práce nebyla pouhým popisným textem, ale jednalo se o skutečně vědeckou práci na základní právní úrovni. Vzhledem k šíři tohoto tématu je pak vhodné, že se diplomant poměrně intenzivně soustředil na obecné problémy služebností, a to v obou právních řádech. I přesto by však bylo jistě na místě i další zúžení tohoto tématu, které by práci učinilo mnohem konsistentnější.

Po formální stránce nelze mít vůči předložené diplomové práci výraznějších námitek. Práce obsahuje 72 stran textu, jehož tvrzení jsou podložena přesně 302 poznámkami pod čarou. Práce rovněž obsahuje samostatný seznam pramenů s pěti položkami a seznam použité literatury, který obsahuje 60 položek, z nichž 6 je německojazyčných, což je na místě ocenit. Dále je přiložen seznam použitých právních předpisů, judikatury a dalších zdrojů. Práce je rovněž doplněna dalšími náležitostmi, jež mají nebo by měly být součástí diplomové práce.

Stylistická stránka práce rovněž nevykazuje závažnějších vad, jež by bránily úspěšné obhajobě, je však vhodné některé drobné výtky zmínit. Pro odborný právní text není zvykem, psát jej v tzv. ich formě, tedy v 1. p. sg., přičemž diplomant tak na několika málo místech učinil. Rovněž forma plurálu („pracujeme tedy“ na str. 3 a podobně) je za výjimečných okolností akceptovatelná, ale spíše z pastoračního či edukačního přístupu velkých autorit (kupříkladu ji používá emeritní papež Benedikt XVI. ve svých odborných textech). Taktéž v případě poznámek pod čarou je zapotřebí mít na paměti, že i poznámka pod čarou je vždy větou, a tedy je nutno, aby byla započata majuskulí, což se bohužel mnohdy v předložené práci neděje (kupříkladu citovaná strana 3 a poznámka 7), a rovněž vždy zakončena tečkou. Taktéž číslo poznámky pod

čarou by v textu mělo následovat přímo za slovem nebo k němu připojeným interpunkčním znaménkem, kteréhožto principu se diplomant rovněž nechrání. Jinak je možno se setkat s poměrně malým počtem překlepů či chyb. Přesto se však s některými setkat lze – pouze příkladem hned na str. 1 v třetí větě textu schází čárka oddělující větu vedlejší, na str. 12 je slovo „vymezených kategorií“, na str. 16 je chybná formulace „od monarchii“, či na str. 34 je psáno, že „e třeba“. Jako poměrně humorný překlep je pak tvrzení na str. 29, dle něhož práva zanikají zvířecím „úprkem“, kdy je nutno si uvědomit, že zvíře může utéci od vlastníka i velice pomalu (želva). Rovněž lze doporučit diplomantovi pozornost věnovat též latinským termínům, kdy v rámci elegantního právního textu je vhodné tyto termíny dát do takového pádu s latinskou koncovkou, jaký vyžaduje okolní česká věta (např. „nabývat *macipatione*“ atp.).

Co se týče další specifické oblasti vědecké práce, tedy tvorby referencí (citací a odkazů) vlastního textu, tak tyto jsou udělány v zásadě poctivě se snahou o řádné citování zdrojů. Doporučil bych ale diplomantovi nedávat do citace podtituly edic (např. str. 4 pozn. 10 „Učebnice.“). Na zvážení je rovněž citace s ISBN, kdy citaci v poznámkách pod čarou je snad přehlednější psát bez ISBN, které pak může být, což postačuje, uvedeno v závěrečném seznamu použité literatury. Taktéž by bylo vhodné na uvedeném místě uvést, kdo je autorem překladu z latiny (např. str. 11, pozn. 46). Na zamyšlení je pak možno uvést, zdali by nebylo vhodné při citaci Gaiovy učebnice, Digest apod., citovat edici a překlad v první poznámce pod čarou, kde jsou citovány s tím, že nadále budou citovány z těchto zdrojů a již pak je citovat bez dalšího, neboť překlad a edice je již ve výše uvedené poznámce. Diplomantem zvolený postup však v této věci jistě není chybný. Jako drobnou chybu však je nutno mít nekonsistentní používání zkratk – např. str. 4 pozn. 9 proti seznamu zkratk. Nekonsistenci je nutno též spatřit v různém způsobu uvedení více autorů citovaného zdroje, kdy někdy je příjemní první, jindy druhé (viz pozn. 4 proti pozn. 21). Rovněž na str. 34 schází uvedení, odkud přesně z justiniánských Institucí je text převzat. Konečně pro preciznost práce by bylo příhodné závěrečný citát, jehož užití na tomto místě je chvályhodné a elegantní, uvést opět i se zdrojem, tedy Cicero, *De Oratore*, 2.36.

V samotném textu práce se lze setkat s několika drobně zavádějícími formulacemi. Z textu na str. 6 například vyplývá možnost bonitárního vlastnictví jako výhradně určeného pro cizince. Diplomant na str. 9 píše o detenci, která vzniká na základě pignu, přičemž právní věda právě v případě pignu používá z důvodu vlastní ochrany

osoby, která má věc u sebe, termín odvozené držby. Na str. 30 taktéž není vhodné uvést, že *usucapione libertatis* zanikají městské služebnosti, neboť dané *usucapio* vztahuje se pouze na negativní služebnosti. Na str. 53 uvedená „*actio rei vindicatio*“ je rovněž nevhodný termín, neboť slovo „*vindicatio*“ již v sobě zahrnuje informaci, že se jedná o žalobu. Rovněž označit na str. 57 problematiku nálezu skryté věci jako výjimku z nabývání plodů je zavádějící, neboť skrytá věc není plodem pozemku nebo věci. Konečně konstatování na str. 70, dle něhož *Corpus iuris civilis* stabilisoval římské právo do dnešní podoby, znamená ignorovat celou recepci římského práva, což jistě diplomant necítil. Taktéž není příliš historicky a politologicky přesné psát o „komunistické totalitě“ (str. 1 či 38), neboť slovo totalita směřuje v původním smyslu dále, než k čemu, aniž by bylo možno míněnou dobu jakkoliv očišťovat od jejích všemožných hrůz, reálně společnost v dotčené době naštěstí dospěla. Jako spíše chybnou, přičemž nechť diplomant při obhajobě odkazem na své zdroje chybu od sebe odvrátí, je nutno označit vznik *legis scriboniae*, která zakázala vydržení služebnosti, k roku 216 př. Kr., neboť romanistické příručky tento zákon směřují spíše k roku 50 př. Kr. (viz G. Rotondi, *Leges publicae populi romani*, Milano, Società editrice libraria, 1912, str. 414).

Mimo aspekty uvedené v níže navržených tématech k průběhu obhajoby práce nastiňuje ještě další otázky, které mohly být při hlubší analýze předmětem zájmu práce. Například charakter *iuris prediorum*, jakožto také termínu, který je paralelní se služebnostmi, či je jeho předchůdcem. Na str. 24 se kupříkladu nabízí úvaha nad charakterem adjudikace jako právního jednání, nikoliv jako separátním způsobem vzniku služebnosti. Taktéž se lze zamýšlet nad charakterem konfesorní a negatorní žaloby, kdy je uvedeno na str. 35, že jich není možno použít proti třetím osobám, což ovšem vylučuje jejich věcněprávní charakter a jistou dobou bylo předmětem poměrně bohaté romanistické diskuse (B. Biondi a další). Jako poměrně zkratkovitou, a v jistém smyslu vlastně bez dalšího nesprávnou lze označit formulaci na str. 42, dle níž je právo stavby výjimkou z principu *superficies solo cedit*, přičemž charakter tohoto práva by vydal na samostatný text. Konečně je také zajímavým tématem na str. 64 nastíněný vztah mezi smluvní volností a kupříkladu zákonnou šíří cesty (tedy charakterem nikoliv smluvního, ale věcného práva).

Celkově lze práci hodnotit jako poměrně zdařilou, byť diplomant nevyužil zcela plně potenciálu jak tématu samotného. Jako velice pozitivní lze hodnotit skutečnost, že

diplomant pracoval i se zahraničními zdroji, ale rovněž i se specialisovanými monografiemi, články, a tedy nikoliv jen s učebnicovými texty, jak bývá bohužel často neblahým zvykem. V rámci zahraničních zdrojů se pak mohl diplomant podle svých jazykových schopností soustředit také na služebnostem přímo věnovaná díla (např. B. Biondi, *La categoria romana delle servitudes*, Milano, Vita e pensiero, 1938, XV+706s.; R. Elvers, *Die römische Servitutenlehre*, Marburg, Elwert, 1856, XVI+864s.; J. P. Molitor, *La possession, la revendication, la publicienne et les servitudes en droit romain*, Gand, H. Hoste, 1868, 505s. a mnoho dalších). Práce, ač má mnohdy popisnější charakter, přesto širokým spektrem svých zdrojů činí popisnější charakter užitečným, vedle tohoto pak přichází i s vlastními poznatky a vymezuje se i vůči citovaným zdrojům, což je pro vlastní vědeckou práci jen dobře a svědčí o určitém entusiasmu.

Z výše uvedených důvodů práci jako celek navrhuji hodnotit „velmi dobře“, s tím, že úspěchem u obhajoby může toto hodnocení směřovat k lepšímu, a jako témata k diskusi v rámci obhajoby navrhuji:

Držba jako absolutní právo; *in re sua* či *aliena*.

Servitus oneris ferendi jako výjimka ze zásady *servitus in faciendo consistere nequit* a další výjimky z uvedené zásady – např. Dig. 8.5.4.5 (Ulp. lib. 17 ad ed.): *...nam et si arborem impendentem habeat vicinus, qua viam vel iter invium vel inhabile facit, Marcellus quoque apud iulianum notat iter petendum vel viam vindicandam...* (neboť jestliže by měl soused překážející strom, kterým by se cesta nebo pěšina činila složitou nebo nepraktickou, Marcellus, jak je u Iuliana, poznamenal, /že je možno/ žádat si pěšinu nebo vindikovat cestu.).

Na základě všeho výše uvedeného tedy doporučuji uvedenou diplomovou práci k ústní obhajobě a po řádném složení všech dalších studijních povinností doporučuji udělit diplomatovi titul magistr Západočeské University.

V Hýskově 16. května A.D. 2019

JUDr. Jan Šejdl Ph.D.

